

De var barnf^ ^ c ^ ^ på Raskens tid

BJÖRNLUNDA (SN):
Så var det på Raskens tid

På hösten 1905 gick en soldathustru den 2 kilometer långa vägen till byn för att hämta post från sin man, distinktionskorpral 901 Norrin.

Han var förlagd vid Malma hed i Malmköping och tjänade för Norrby rote i Björnlunda.

När hustrun kom hem bröt hon brevet och läste: "Du kan nog inte vänta mig hem till jul. Vi är beordrade till gränsen mot Norge, så jag vet inte när vi kommer hem."

Hon blev så ledsen och förtvivlad att hon gick och lade sig ifrån allting. Men det fanns flera små barn i stugan att sköta och hon väntade en till.

Det var det året då unionsupplösningen var aktuell och det vara nära till krig mellan Norge och Sverige.

Men kriget avväjdes och länderna enades. Soldat Norrin kom hem till jul. På juldagen föddes en liten flicka som fick namnet Anna. Vi 17 års ålder flyttade hon till Rimforsa i Östergötland. Nyligen fyllde hon

- Jag förstod först när jag var vuxen vad mor fick försaka för vår skull, säger Anna Karlsson, 85, som berättar om sin barndom på soldatorpet i Norrbylund i Björnlunda.

Anna Karlsson, som hon heter idag, minns hur det var att vara barn i seklets början - på Raskens tid.

SN träffade Anna häromdagen när hon var på besök hos sin lillasyster Märta Andersson, 80, i Gnesta. De minns sin barndom i soldatorpet i

Deras far August Norrin vid Gripsholms kompani, Södermanlands regemente, var den siste soldaten för Norrby rote. Han föddes 1863 vid soldatorpet Norrbylund, där han bodde med sin familj, hustrun Edla Fredrika och de elva barnen.

Både hans far och farfar hade varit soldater för rotar i Daga. August Norrin var soldat från 1884 till 1908. År 1904 fick han svärdsmedaljen och vid avskedet från regementet erhöill han pension från Vadstena krigsmanshuskassa.

Mor Edla fick arbeta hårt när hennes soldat var inkallad till möten på Malma hed. Till torpet hörde sex tunnland åkerjord och det fanns 2-3 kor, gris och höns. Makarna Norrin anlade en fin fruktträdgård som belönades av länetsushållningssällskap.

Anna berättar om de många torp som fanns i Björnlunda under hennes barndom. Det var soldatorp och andra som låg i närheten av de stora gårdarna och gods. I regel fanns det stora barnkullar på torpen.

Så här berättar Anna:

- Vi var fattiga men nog fick vi mat fast det inte var så mån-

bönvällingen på hösten. Det kom främmande från Björnlunda som var bjudna på mors goda välling.

Några olyckliga barn var hon och hennes syskon då rakt inte. De lekte med varann, för några leksaker fanns inte.

Boll av potatis

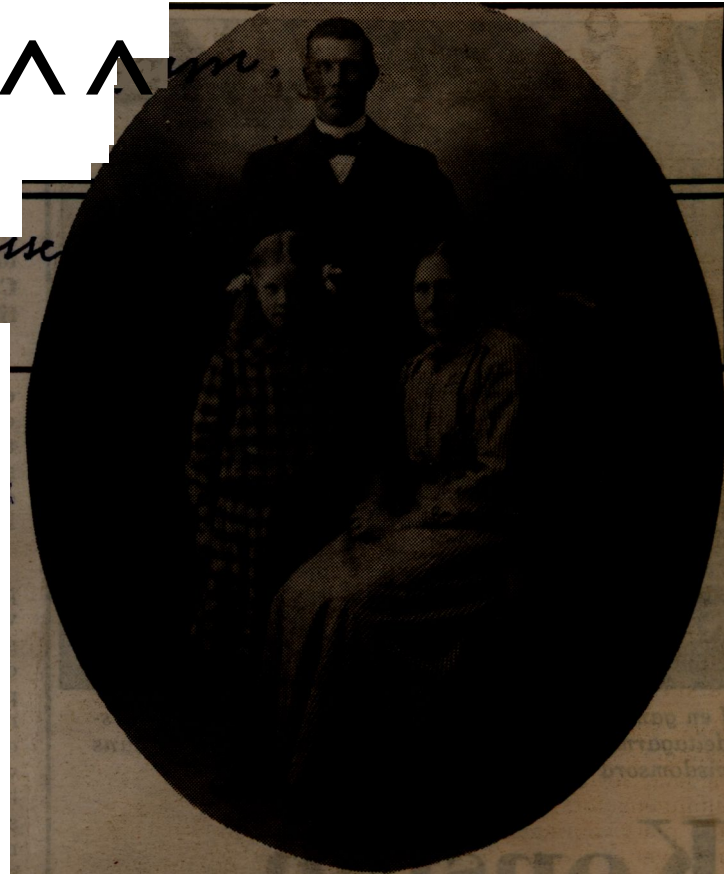
- Jag gjorde en boll av en kokt potatis som jag lade i en trasa och sydde omkring. Inte studsade den så värst, men det var ju bättre än en sten att kasta med.

När Anna var sju år började hon i Velandersborgsskolan. Det var långt för en sjuåring att gå en mil varje dag men på hösten kunde barnen få "skolskjuts".

- Då kom de från Graneberg och Stjärnhov med gruslass. När de åkte hem med tomma grusåk kunde vi få åka med.

I Norrby fanns ett mejeri och en mejerska som tog emot mjölken från närliggande gårdar och småbrukare, minns Anna. I mejeriet fanns basängar av cement som fylldes med vatten och stora isflak. Där sänktes stora mjölkflaskor ned för kylning.

Morgonen därpå transporterades mjölkflaskorna med

August Norrin med makanta. Fotot är från 1918.

Edla och yngsta dottern Märta.

tion. Där lastades flaskorna om i en godsvagn till Stockholms mjölkcentral. Med på lasset fanns en stor svart läderväska med avgående post och hem följde en annan väska med ankommande post.

Väskan hängdes upp på en spik på mejeriväggen och sen fick var och en hämta tidning och brev där.

- När vi gick från skolan tittade vi i väskan om det fanns någon post till Norrins, berättar Anna. Södermanlands Nybe-

och stoppade strumpor så vi kunde gå till skolan nästa dag.

Kärleksbarn

- Denna omsorg och kärlek mitt i all fattigdom vill jag önska alla barn i Sverige, mitt i välfärden. Men tyvärr är det inte alltid så, slutar Anna.

Det skulle ha kunnat vara soldat Rask i TV-serien "Raskens" som skrivit följande brev till sin Ida. Men det är soldaten Norrin som skriver till

JUMNSMITTEN
ETTMUSI
MÖRKRETI!

V;

En rejäl portion vällagad
husmanskost och sallad
för endast 35:-
Dessutom alltid kaffe för 5:-

åhléns

/u-j/ft/IM/

Där god mat och människor möts!

*Norrbylund i Björnlunda där
soldatfamiljen Norin bodde
och de elva barnen växte upp.
Fotot är från början av 20-talet
med makarna Norin, dottern
Märta och två barnbarn.*

Följetongen

- Mor läste följetongen och klippte ur varje blad. Sen rullade hon ihop alla bladen och knöt ett snöre om - ifall någon annan ville läsa.

Det var krig i världen sen 1914 och det var knappt med mat och kläder. Familjen Norin hade en hemsömmerska som kom och sydde deras kläder. Tilda Lennmark hette hon, var mycket duktig och kunde sy om av gammalt.

- Efter henne sydde Gärda Valberg våra kläder. Hon sydde min vita klänning till konfirmationen. Mina systrar sydde en vit spetshatt. Jag blev så fin, tyckte jag. De svarta snörskorna var inköpta i Sion och var i minsta laget, berättar Anna.

- Jag förstod först när jag blev vuxen vad mor fick försaka för vår skull. Så många vakenätter när vi hade tandvärk, ont i öronen och andra sjukdomar. Hur hon tog emot oss när vi kom hem trötta och våta ibland.

- Hur hon torkade våra kläder på en järntråd spänd över järnspisen. Hur hon lagade

1887:

"Ömt av hjärtat älskade Fredrika!"

Jag får av hjärtat gratulera dig, min lilla Fredrika. Jag får mycket tacka dig för brev. Jag har väntat så länge men det var så mycket roligare när det kom. Jag har hälsan och mår gott och önskar till Gud att ni även hava samma goda gåva.

Det var bra att du blev av med kon som var så elak och fick bra betalt. Det vore nog bra om du kunde sälja gumsen så finge du litet pengar för den. Göm och förvara pengarna väl, min lilla gumma!

Här går den ena dagen efter den andra med sina upptåg av än den ene än den andra lustigkurren. Vi fördriver tiden så gott det går men alla väntar på den dag då vi får fara hem.

Ger Gud mig hälsan kommer jag åter till min lilla Edla i slutet av nästa månad för att ej behöva göra så långa resor mer. Nu får jag avsluta mitt enkla brev med en kär hälsning.

Din in i döden trogne August. Vore bra om ni kunde få upp potatisen snart."

KERSTIN EKDAHL